

Lausunto

Luonnos valtioneuvoston periaatepäätökseksi datan hyödyntämisestä liiketoiminnassa - massadatan ja mydatan strategiset linjaukset ja toimet

DIGILE Oy
FIMECC Oy

Datan merkitys yhteiskunnan toiminnalle - sekä liiketoiminnalle että julkiselle sektorille - on kasvanut jo huomattavaksi, ja kasvu on edelleen kiihtymässä. Samalla kehittyvät nopeasti myös datan monipuoliseen hyödyntämiseen tarvittavat teknologiat ja toimintatavat. Suomella ei ole varaa jäädä kehityksestä jälkeen. On hyvä että valtioneuvosto kiinnittää asiaan vakavaa huomiota, ja periaatepäätös on hyvin tervetullut.

On syytä huomata että termi *massadata* (big data) on edelleen sisällöltään epämääräinen, ja se ymmärretään eri yhteyksissä eri tavoin. Tämä koskee myös ja erityisesti termiä *omadata* (mydata), joka on vasta nousemassa globaaliin tietoisuuteen.

Erityisesti on huomattava periaatepäätöksen kannalta keskeinen termi *datatalous*, jonka merkitys ja sisältö on vasta muotoutumassa. IDC:n raportti, johon luonnoksessa paljon viitataan, paljastaa tämän selvästi. Raportissa esitettyihin lukuihin on syytä suhtautua varauksella, joskin uskomme että ne ovat oikeansuuntaiset.

Oleellista on ymmärtää että datatalous ei tule jäämään muusta taloudesta erilliseksi ilmiöksi, vaan lopulta kaikesta taloudesta tulee laajasti ymmärrettyä datataloutta. Datatalouden nopean kehityksen huomioiden uskomme että tämän strategian linjauksia kannattaa ajatella korkeintaan muutaman vuoden perspektiivillä. Mahdollisiin toimenpiteisiin on jätettävä säätövaraa reagoida yllättäviin kehityskulkuihin.

Luonnoksen linjauksiin esitämme seuraavat huomiot ja kommentit:

Linjaus 1.1

Linjauksessa todetaan, että *“...edellyttäisiin yhteisen kehitystyön kannalta kriittisen datan jakamista niin julkisilta kuin yksityisiltä toimijoilta.”*, sekä *“...tarkastellaan mahdollisuutta velvoittaa yleishyödyllistä tietoa omistavat ja julkista tehtävää hoitavat yritykset jakamaan julkisten tehtävien hoitoon liittyvää ja yleisen edun kannalta hyödyllistä dataa.”*

Tekstiä ja käytettyjä termejä on syytä täsmentää, jotta tästä ei muodostuisi yhteistyön estettä. Periaatepäätöksessä on syytä linjata, mitä tarkoitetaan yleishyödyllisellä tiedolla ja yleisen edun kannalta hyödyllisellä datalla. Yritykset eivät voi lähteä mukaan yhteistyöhön, jonka seurauksena ne joutuvat luovuttamaan dataa, jonka avulla ne hakevat kilpailuetua. On selvää että julkisin varoin ja julkisen sektorin käyttöön tuotettu data kuuluu jakaa, mutta yrityksillä on oltava mahdollisuus pitää itsellään liiketoiminnalle kriittinen data, vaikka se syntyisikin yhteistyöhankkeessa. Muuten yhteistyötä ei synny. Tästä on voitava sopia hankkeittain osapuolten välillä. Pelkkä julkinen kehitystuki hankkeelle ei myöskään saa muodostaa vaatimusta kaiken datan luovuttamiseen.

Massadataan liittyvä tutkimustyö kärsii aineistojen puutteesta, ja tutkijat joutuvat paljolti tekemään työtä keinotekoisien tai irrelevanttien aineistojen kanssa. Julkisen puolen toimijoiden pitää pyrkiä osaltaan helpottamaan tätä ongelmaa yleishyödyllisen tiedon avaamisella sellaisessa muodossa, että sitä voidaan käyttää tutkimuksessa. Erityisesti on huomattava että konteksti- ja metatieto on yhtä tärkeää kuin itse raakadata.

Yritysten ja julkisten toimijoiden yhteistyön tuloksena voi syntyä myös uusia toimintatapoja ja käytäntöjä, joita yritysten on paljon helpompi jakaa kuin itse dataa.

Linjaus 1.2

Tekstissä todetaan, että *“...kehitetään datatalouden tilastointia yhdessä tilastoviranomaisten kanssa.”*. Tämä on tärkeä ulottuvuus, jossa on voimakkaasti pyrittävä mahdollisimman ajantasaiseen tietoon. Datatalouden kehitysnopeus huomioiden yli vuoden vanhojen tilastojen arvo päätöksenteossa on jo huomattavasti heikentynyt.

Tekstissä todetaan myös, että *“Datatalous on nostettava tutkimus- ja innovaatiotoimintaan rinnastettavaksi politiikka-alueeksi, ...”*. Datatalouden tulee olla merkittävässä osassa myös tutkimus- ja innovaatiopolitiikassa. Datataloutta ei kuitenkaan pidä tarkastella erillisenä ilmiönä, koska sen yhteydet talouden ja yhteiskunnan toimintaan ovat niin moninaiset. Olennaista on ymmärtää millaista uutta osaamista datataloudessa menestyminen vaatii, ja tukea sen syntymistä.

Linjaus 2.1

MyData on tärkeä uusi alue, jossa Suomella on aito mahdollisuus nousta globaalisti merkittäväksi tekijäksi. MyData voi hyvin toteutettuna yksinkertaistaa myös kuluttajien ja

yritysten välistä tiedonvaihtoa ja tiedon hallintaa, ja siten edesauttaa uuden palveluliiketoiminnan syntyä ja kasvua.

MyData kehityksellä on suuri merkitys myös taloushallinnon prosessien digitalisoitumisen kannalta, mikä on otettava huomioon tätä edistettäessä.

Kehitys on Suomessa lähtenyt hyvin liikkeelle, ja sitä on syytä tukea kaikin mahdollisin keinoin. Regulaatiolla on tässä avainrooli, ja on huolehdittava siitä että regulaatio on mahdollistavaa, ei hidastavaa.

Linjaus 2.3

Tekstissä puhutaan *vastavuoroisuusperiaatteesta* julkisen ja yksityisen sektorin datan yhteydessä. Tätä on syytä täsmentää. Julkisen sektorin data ja yritysten data ovat lähtökohtaisesti eri asemassa, eikä niitä voi käsitellä samojen periaatteiden mukaisesti. Jos strategialla halutaan - kuten otsikossa todetaan - tukea datan hyödyntämistä liiketoiminnassa, on yrityksillä oltava täysi sopimusvapaus oman datansa käytöstä.

Linjaus 3.1

DIGILE ja FIMECC ilmoittavat yhteistyössä olevansa kiinnostuneita toimimaan tekstissä mainittuna *informaatiohubina, osaamiskeskittymänä ja verkostoitumisalustana*. Molemmilla on vakiintuneina ja yritysveitoisina innovaatioekosysteemeinä laaja, usean vuoden kokemus juuri tällaisesta työstä, sekä erittäin kattavat kansalliset ja kasvavat kansainväliset verkostot ICT-, konepaja- sekä metalliteollisuuden yritysten ja tutkimuslaitosten piirissä. Datatalous on molemmille toimialoille merkittävä osaamisalue jo nyt. Useissa DIGILEn ja FIMECCin hankkeissa on jo panostettu datatalouden eri ulottuvuuksiin, ja saavutettu kansallisesti ja kansainvälisesti merkittäviä tuloksia.

FIMECCin ja DIGILEn omistajat harkitsevat yhtiöiden yhdistämistä, koska niiden aiemmin edustamien toimialojen konvergenssi erityisesti digitalisaation osalta etenee nopeasti.

Linjaus 3.3

Kansainvälisessä vaikuttamisessa on pyrittävä mahdollisimman aktiiviseen ja näkyvään rooliin.

Pauli Kuosmanen
Toimitusjohtaja, DIGILE Oy

Harri Kulmala
Toimitusjohtaja, FIMECC Oy